

Programmatekst

Preventie van Kansspelslaving

2025 - 2030

Programmatekst Preventie van Kansspelsverslaving 2025-2030

Augustus 2025

Colofon

ZonMw stimuleert gezondheidsonderzoek en zorginnovatie

Vooruitgang vraagt om onderzoek en ontwikkeling. ZonMw financiert gezondheidsonderzoek én stimuleert het gebruik van de ontwikkelde kennis – om daarmee de zorg en gezondheid te verbeteren.

ZonMw heeft als hoofdpodrachtgevers het ministerie van VWS en NWO.

Voor meer informatie over het programma Preventie van Kansspelverslaving 2025-2025 kunt u contact opnemen met het secretariaat via e-mail preventiekansspelverslaving@zonmw.nl of telefoon +31703495470.

Auteur: ZonMw

Datum: Augustus 2025

ZonMw
Laan van Nieuw Oost-Indië 334
Postbus 93245
2509 AE Den Haag
Tel. 070 349 51 11
www.zonmw.nl
 info@zonmw.nl

Inhoud

Samenvatting	5
1 Inleiding	6
1.1 Achtergrond	6
1.2 Leeswijzer	6
2 Terreinverkenning en afbakening	7
2.1 Relevante ontwikkelingen en stand van zaken	7
2.2 Afbakening	8
3 Doelstellingen, doelgroepen en structuur	9
3.1 Doelstellingen	9
3.2 Doelgroepen	10
3.3 Structuur	10
4 Inhoudelijke thema's en keuzes	11
5 Communicatie- en implementatieplan	13
6 Management en organisatie	14
6.1 Organisatiestructuur	14
6.2 Plan van aanpak	15
6.3 Randvoorwaarden en beoordelingscriteria	16
6.3.1 Randvoorwaarden	16
6.3.2 Beoordelingscriteria	17
6.4 Risico's	18
7 Evaluatie: tussentijdse- en eindevaluatie	19

Samenvatting

Aanleiding

Na het legaliseren van online kansspelen door de Wet Kansspelen op afstand (Koa), werd het Verslavingspreventiefonds (Vpf) opgericht en beheerd door de Kansspelautoriteit (Ksa). Middels dit fonds is in 2022 het [ZonMw-onderzoeksprogramma Preventie van Kansspelverslaving](#) gestart. Het programma loopt in 2026 op zijn einde, terwijl de problematiek omtrent kansspelen blijft groeien. Dit wordt benadrukt door de (beleids)maatregelen die de afgelopen jaren zijn genomen en door de evaluatie van de Wet Koa in 2024. Naar aanleiding hiervan heeft de Ksa ZonMw verzocht een vervolgprogramma te ontwikkelen: Preventie van Kansspelverslaving 2025 – 2030.

Doelstellingen programma

Het programma beoogt met kennis bij te dragen aan het beperken van schade veroorzaakt door kansspelen. Dit doen we door een duurzame kennisinfrastructuur te creëren en de groei van het onderzoeksveld te stimuleren.

De doelstellingen van het programma zijn:

- Het ontwikkelen van meer kennis over de preventie en behandeling van kansspelgerelateerde problematiek en schade;
- het stimuleren van de groei van het onderzoeksveld, inclusief (inter)nationale samenwerking en netwerkvorming;
- het versterken van een duurzame kennisinfrastructuur rond kansspelgerelateerde problematiek en schade;
- het versterken van de impact van kennis op de preventie- en behandelpraktijk rond kansspelgerelateerde problematiek en schade.

Inhoud programma

Het programma wordt uitgewerkt aan de hand van onderstaande werkpakketten:

1. Kwetsbare spelers, spelkenmerken en speelgedrag
2. Predictie, risicofactoren, vroege signalering en preventie
3. Praktijk: Diagnostiek, interventie en behandeling
4. Ervaringsdeskundigheid, participatie en het sociale domein
5. Overkoepelende kennisinfrastructuur

We gebruiken daarvoor verschillende subsidie-instrumenten:

- Langlopende consortia (thematisch en overkoepelend)
- Kennis in praktijk
- Fellowships
- Opdrachten

1 Inleiding

Online kansspelen zijn sinds oktober 2021 gelegaliseerd middels de Wet Kansspelen op afstand (Koa). De legalisatie werd met vooruitziende blik ingevoerd, waarbij erkend werd dat deze mogelijk gevolgen zou kunnen hebben voor de gezondheid van spelers. Hierom verplicht de Wet Koa kansspelaanbieders om bij te dragen aan het Verslavingspreventiefonds (Vpf). De Kansspelautoriteit (Ksa) beheert het Vpf. Het fonds heeft vier bestedingsdoelen:

- De anonieme behandeling van kansspelverslaving;
- het voorkomen en beperken van kansspelverslaving;
- het geven van voorlichting over de risico's van kansspelen;
- onderzoek naar kansspelverslaving.

1.1 Achtergrond

Voor dit laatste doel verzocht de Ksa ZonMw in 2020 het onderzoeksprogramma Preventie van Kansspelverslaving te ontwikkelen. Dit programma heeft drie doelstellingen:

1. Verkrijgen van nieuwe kennis die bijdraagt aan de preventie en behandeling van kansspelverslaving en kansspelproblematiek in den brede.
2. Versterken van de impact van kennis op de preventie- en behandelpraktijk.
3. Bevorderen van nationale en internationale samenwerking in het onderzoek naar kansspelverslaving.

Het programma loopt van 2022 tot en met 2026. Het grootste deel van het toegezegde budget, €6,6 miljoen, zal in 2025 zijn uitgezet middels meerdere subsidierondes en opdrachten.

Zowel de evaluatie van de Wet Koa als de strategie 2024-2028 van de Ksa onderstrepen de noodzaak om gokkers in Nederland (nog) beter te beschermen. De Ksa geeft aan dat het onderzoek, dat via ZonMw gefaciliteerd wordt, in belangrijke mate bijdraagt aan het doel om kansspelverslaving te voorkomen. Hieruit volgt de intentie van de Ksa om de financiering van onderzoek voort te zetten en het verzoek aan ZonMw om een vervolgsprogramma te ontwikkelen: Preventie van Kansspelverslaving 2025 – 2030.

Naast het voortbouwen op de onderzoeksagenda en resultaten van het oorspronkelijke programma, heeft de Ksa ZonMw verzocht het vervolgsprogramma te richten op het versterken van het onderzoeksveld en het vergroten van de bekendheid van het programma.

1.2 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft relevante ontwikkelingen in het veld en de afbakening van het programma. In hoofdstuk 3 worden de doelstellingen, doelgroepen en de structuur van het programma besproken. Hoofdstuk 4 geeft een beschrijving van de inhoudelijke thema's van het programma en hoofdstuk 5 bevat het Communicatie- en implementatieplan. Tot slot worden de programma-technische aspecten beschreven in de hoofdstukken 6 Management en organisatie, 7 Evaluatie en 8 Financiële omvang en meerjarenraming.

2 Terreinverkenning en afbakening

In dit hoofdstuk worden de relevante ontwikkelingen rondom het onderwerp kansspelsverslaving beschreven. Vervolgens worden de kaders van het onderzoeksprogramma geschetst. De kaders zijn enerzijds bepaald door de Kansspelautoriteit in samenspraak met het ministerie van JenV en VWS en anderzijds ingegeven door de [kennisynthese en onderzoeksagenda](#) (Trimbos-instituut, 2021) en diverse veldraadplegingen.

2.1 Relevante ontwikkelingen en stand van zaken

Vóór de legalisering van de online kansspelmarkt in Nederland, was het illegale aanbod niet eenvoudig te handhaven. Hierdoor was het niet mogelijk om toezicht te houden op spelers en hen te beschermen tegen de risico's van kansspelen.

De Wet Koa werd ingevoerd om spelers van illegaal naar legaal aanbod te leiden, hen te beschermen en kansspelsverslaving te voorkomen. Ook het tegengaan van kansspelgerelateerde fraude en criminaliteit was een van de doelen. In 2024, drie jaar na intrede, werd de Wet Koa geëvalueerd. Hiermee werden zowel gewenste als niet gewenste ontwikkelingen in kaart gebracht.

Ontwikkelingen in de kansspelmarkt

Sinds de legalisering is de kansspelmarkt aanzienlijk sterker gegroeid dan verwacht. Dit is onder andere terug te zien in het brutospelresultaat (inzet minus uitgekeerde prijzen), dat in de eerste helft van 2024 met 8% steeg ten opzichte van de tweede helft van 2023. Ook in het aantal spelers zijn ongewenste ontwikkelingen geconstateerd. Het merendeel (60-70%) van de spelers in 2022 gaf aan voor de opening van de online kansspelmarkt niet te spelen. Dit impliceert dat er niet alleen kanalisatie van het illegale naar het legale aanbod heeft plaatsgevonden, maar dat daarnaast een nieuwe groep spelers is ontstaan. Uit rapportages van de Kansspelautoriteit is ook gebleken dat het aantal spelers dat (risico op) problemen ervaart is toegenomen, voornamelijk onder jongvolwassenen. Met 17% vormen zij het grootste aandeel onder spelers. Ondanks dat casino's altijd zowel recreatieve spelers als spelers die problemen ervaren hebben gekend, vormen online kansspelen tegenwoordig een groter risico, bijvoorbeeld vanwege de 24/7 toegankelijkheid en gerichte online marketing.

Preventie en behandeling

Deze en andere zorgwekkende ontwikkelingen benadrukken de noodzaak voor effectieve preventie en behandeling van kansspelsverslaving. Kansspelsverslaving gaat regelmatig gepaard met andere problematiek, waaronder depressie, middelenverslaving en suïcidaliteit. Ook is er doorgaans sprake van financiële, sociale en maatschappelijke gevolgen. Daarom pleiten onderzoekers en de Nationaal Rapporteur Verslavingen (NRV) voor het hanteren van een breed schadeperspectief.

Maatregelen

Loket Kansspel en het Cruks

Tegelijk met de opening van de online kansspelmarkt, zijn vanuit het Vpf twee initiatieven gestart: het Loket Kansspel, dat hulp en begeleiding voor mensen met gokproblemen en hun naasten biedt, en het Centraal register uitsluiting kansspelen (Cruks). Cruks is een landelijk register waarin spelers zich kunnen inschrijven en daarmee tijdelijk worden uitgesloten van deelname aan kansspelen.

Reclame

Met betrekking tot reclame zijn de afgelopen jaren meerdere maatregelen ingevoerd. In 2022 werd eerst het gebruik van rolmodellen in kansspelreclames verboden. In 2023 kwam er een verbod op ongerichte reclame en sinds 2024 is het verbod op sponsoring van evenementen en tv-programma's hieraan toegevoegd. Vanaf 1 juli 2025 is sponsoring van sportclubs niet langer toegestaan.

Speellimieten, bewuster speelgedrag en zorgplicht

Op 1 oktober 2024 is de Regeling speellimieten en bewuster speelgedrag van kracht gegaan. Deze regeling verplicht kansspelaanbieders om spelers nadrukkelijker te wijzen op de risico's van hun speelgedrag en limieten. Als een speler een stortingslimiet wil instellen van meer dan € 350 per maand (of € 150 voor jongvolwassenen tot 24 jaar), moet de speler hiervoor contact opnemen met de kansspelaanbieder. Ondanks deze aanscherping van de zorgplicht, geeft de NRV het advies voor een bindende richtlijn verslavingspreventiebeleid. In zijn rapport 'Gokken met Gezondheid' en zijn brief

(d.d. 3 maart 2025) betreffende het rondetafelgesprek met de Tweede Kamer, benadrukt de NRV dat een bindende richtlijn handhaving op de zorgplicht faciliteert. De richtlijn dient volgens hem ontwikkeld te worden door onafhankelijke wetenschappers, professionele deskundigen en ervaringsdeskundigen. Daarnaast geeft de *Lancet Public Health Commission on gambling* in haar rapport van november 2024 een overzicht van verschillende mogelijke interventies en hun effectiviteit.

Leeftijdsgrens

De Staatssecretaris Rechtsbescherming heeft op 14 februari 2025 zijn visie op kansspelen en beleidsreactie op de evaluatie van de Wet Koa gedeeld. Hij stelt dat de bescherming van minderjarigen en jongvolwassenen tegen de risico's van online kansspelen in het geding is gekomen. Hieruit volgt het wetwijzigingsvoorstel om de minimum leeftijd voor de meest risicovolle kansspelen van 18 naar 21 jaar te verhogen.

Ondanks de aanpassingen in de maatregelen en het beleid, geven de zorgwekkende ontwikkelingen aanleiding voor het voortzetten van onderzoek naar (de preventie en behandeling van) kansspeleravling. Hieruit volgt onderstaande afbakening van het programma.

2.2 Afbakening

Dit vervoliprogramma bouwt voort op het oorspronkelijke onderzoeksprogramma Preventie van Kansspeleravling, de kennishiaten uit de [kennissynthese en onderzoeksagenda](#) (Trimbos-instituut, 2021), aanwijzingen uit veldraadplegingen en de evaluatie van de Wet Koa.

Toekomstig onderzoek zal zich richten op kwetsbare groepen, vroegsignalering en preventie, interventies en behandeling. Resultaten, ook uit het voorgaande programma, dienen op korte termijn toepassing te vinden in zowel praktijk als beleid. Om de kans op impact te vergroten, is een multidisciplinaire aanpak van belang. Hierbij wordt specifieke aandacht besteed aan de rol van ervaringsdeskundigen en hun naasten.

In het rapport van de *Lancet Public Health Commission on gambling* wordt gepleit om gokken als een volksgezondheidprobleem te beschouwen. Dit sluit aan bij de noodzaak om een breed schadeperspectief te hanteren. Hierbij wordt niet enkel gekeken naar de aan- of afwezigheid van kansspeleravling, maar ook naar consequenties op persoonlijk en maatschappelijk vlak. Hieronder vallen bijvoorbeeld financiële, relationele, psychologische, gezondheids-, werk/studie- en sociale problemen. In lijn met dit brede schadeperspectief, zal aansluiting worden gezocht bij andere onderzoeken en initiatieven, bijvoorbeeld met betrekking tot mentale gezondheid, suïcide(preventie) en andere verslavingen.

Passend bij initiatieven zoals het Expertisecentrum Gokken van het Trimbos-instituut, is er ook in de uitvoer van onderzoek behoefte aan het creëren van overzicht en bundeling van kennis en expertise. Om dit mogelijk te maken zal aan de kennisinfrastructuur gewerkt worden. Uit diverse veldraadplegingen is daarnaast naar voren gekomen dat andere landen, zoals het Verenigd Koninkrijk, Canada en Australië, voorlopen in (het onderzoek naar) de preventie en behandeling van kansspeleravling. Hieruit volgt de wens voor internationale samenwerking, zoals ook geadviseerd door de NRV en de *Lancet Public Health Commission on gambling*.

Tot slot is er nog steeds een grote noodzaak voor het verkrijgen van toegang tot data van kansspelaanbieders. De aanbieders zijn weliswaar wettelijk verplicht hun data beschikbaar te stellen, maar mogen dat (vooralsnog) alleen in geanonimiseerde vorm doen, waardoor slechts beperkt onderzoek mogelijk is. Dit resulteert tevens in een grote afhankelijkheid tussen onderzoekers en aanbieders, wat ongewenste consequenties kan hebben, zoals geschetst in de kennissynthese en onderzoeksagenda (Trimbos-instituut, 2021).

Op basis hiervan zijn de volgende kaders voor het programma gedefinieerd:

- Zowel online als *land-based* kansspelen.
- Multidisciplinaire kennisinfrastructuren.
- Ervaringsdeskundigheid en participatie in alle fasen van onderzoek.
- Zowel nationale als internationale samenwerking.

- Een brede visie op gokproblematiek: het perspectief van *harms reduction* (kansspelgerelateerde schade).
- Het gehele zorgdomein: van preventie, vroegsignalering en geïndiceerde preventie tot en met behandeling en nazorg of herstellzorg.
- Een groot gedeelte van de kennisketen van onderzoek: van interventieontwikkeling en effectonderzoek tot en met kennisbenutting en implementatie(onderzoek). Ook de vertaalslag naar beleid is een thema.

3 Doelstellingen, doelgroepen en structuur

3.1 Doelstellingen

Sinds het legaliseren van de online kansspelmarkt is zichtbaar geworden dat het aantal mensen dat problemen ondervindt door kansspelen groeit. Het programma Preventie van Kansspelverslaving 2025 – 2030 zet zich daarom in om meer kennis te ontwikkelen over de preventie en behandeling van kansspelgerelateerde problematiek en schade. Dat moet eraan bijdragen dat het risico op het ontwikkelen van kansspelverslaving en kansspelgerelateerde problematiek en schade vermindert. Ook moet het eraan bijdragen dat mensen die problemen ervaren door kansspelen eerder en beter hulp ontvangen.

Het programma beoogt met kennis bij te dragen aan het beperken van schade veroorzaakt door kansspelen. Dit doen we door een duurzame kennisinfrastructuur te creëren en de groei van het onderzoeksveld te stimuleren.

De doelstellingen van het programma zijn:

- Het ontwikkelen van meer kennis over de preventie en behandeling van kansspelgerelateerde problematiek en schade;
- het stimuleren van de groei van het onderzoeksveld, inclusief (inter)nationale samenwerking en netwerkvorming;
- het versterken van een duurzame kennisinfrastructuur rond kansspelgerelateerde problematiek en schade;
- het versterken van de impact van kennis op de preventie- en behandelpraktijk rond kansspelgerelateerde problematiek en schade.

Aan het eind van het programma heeft, door deze initiatieven op het gebied van kennisontwikkeling, implementatie, onderzoek, netwerkvorming en infrastructuur, een verbeteringslag plaatsgevonden op:

- Multi- en transdisciplinaire samenwerking en netwerkvorming tussen praktijkprofessionals, patiënten, ervaringsdeskundigen en wetenschappers rondom de thematiek;
- de infrastructuur voor de implementatie van kennis rondom kansspelgerelateerde problematiek in de eerstelijns- en tweedelijnszorg en praktijk;
- het maken van beleidskeuzes op basis van onderzoek;
- het vergroten van bewustwording onder zorgverleners, wetenschappers, docenten, beleidsmakers en de doelgroepen over kansspelgerelateerde problematiek en schade en de preventie daarvan.

Het programma kan daarmee een belangrijke bijdrage leveren aan de gezondheid van mensen die kansspelen. Voor het programma is €21 miljoen beschikbaar.

3.2 Doelgroepen

De doelgroepen waarvoor de kennis van het programma relevant is, is onder te verdelen in onderstaande groepen:

Wetenschappers

Om de doelstellingen van het programma te bereiken, wordt gestreefd naar een verbeterde samenwerking, kennisinfrastructuur en netwerkvorming. De kennis die gegenereerd wordt is ook voor wetenschappers buiten het programma relevant; zij kunnen hierop voortbouwen en kunnen leren van zowel *best practices* als *learned lessons*. Ook wetenschappers die zich bezighouden met aanpalende onderwerpen, zoals andere verslavingen en suïcidepreventie, behoren tot de doelgroep.

Mensen die in contact komen met kansspelen

Dit zijn mensen die deelnemen aan kansspelen zonder dat er problemen ontstaan, mensen die problemen of schade ervaren door kansspelen, ervaringsdeskundigen, en mensen die een verhoogd risico lopen op het ontwikkelen van kansspelproblematiek. Denk hierbij bijvoorbeeld aan jongeren, ouderen en mensen met een licht verstandelijke beperking. Ook naasten van mensen die in contact komen met kansspelen vallen onder deze groep. Extra aandacht gaat hierbij uit naar de groep mensen die een verhoogd risico lopen op het ontwikkelen van een kansspelsverslaving. De diversiteit binnen deze groep is erg groot en dit vraagt om maatwerk in zowel onderzoek als praktijk.

Hulpverleners en beroepsgroepen

Hierbij gaat het om mensen en beroepsgroepen die hulp verlenen aan mensen met kansspelgerelateerde schade. Denk hierbij aan mensen die werkzaam zijn in de zorg, schuldhulpverlening of bijvoorbeeld bij Loket Kansspel of 113 zelfmoordpreventie.

Regulerende instanties

De kennis die wordt opgedaan middels dit programma kan worden gebruikt voor het bepalen van overheidsbeleid. Zowel de Kansspelautoriteit als verschillende ministeries zijn dus een doelgroep waarvoor de kennis die ontstaat vanuit dit programma van belang kan zijn.

Kansspelaanbieders

De Wet Koa beschrijft de zorgplicht die kansspelaanbieders hebben ten opzichte van de spelers. De kennis die ontstaat binnen dit onderzoeksprogramma kunnen zij toepassen om effectief kansspelproblematiek te voorkomen en uiting te geven aan hun zorgplicht.

3.3 Structuur

Om de doelstellingen van het programma te behalen is er op verschillende vlakken kennisontwikkeling nodig. Daarnaast is het van belang om de vergaarde kennis te borgen en te implementeren. Op deze manier wordt tevens gewerkt aan een verbeterde toepassing in de zorgpraktijk en het onderwijs. Ook wordt er meer bewustwording over de problematiek gecreëerd. Om dit te bereiken is het nodig om een verbeterde samenwerking, infrastructuur en netwerkvorming te realiseren. Het programma wordt daarom uitgewerkt rond vijf werkpakketten:

1. Kwetsbare spelers, spelkenmerken en speelgedrag
2. Predictie, risicofactoren, vroege signalering en preventie
3. Praktijk: Diagnostiek, interventie en behandeling
4. Ervaringsdeskundigheid, participatie en het sociale domein
5. Overkoepelende kennisinfrastructuur

In elk van de werkpakketten zullen één of meerdere subsidieoproepen uitgezet worden om nadere invulling te geven aan het werkpakket. De werkpakketten zijn bovendien niet volledig los van elkaar te zien. In elk werkpakket wordt kennis opgeleverd wat door een ander werkpakket kan worden gebruikt of geïmplementeerd. Binnen werkpakketten 1 t/m 3 zullen multidisciplinaire consortia worden gevormd, die bijdragen aan het versterken van de kennisinfrastructuur en samenwerking op het gebied van kansspelgerelateerde problematiek.

Waar mogelijk wordt actief de samenwerking gezocht met subsidieprogramma's binnen en buiten ZonMw op aanpalende onderwerpen. Hierbij kan gedacht worden aan het onderzoeksprogramma geestelijke gezondheid, suïcidepreventie, programma's rondom (andere) verslavingen en programma's die hun uitwerking hebben binnen het sociale domein, zoals het actieprogramma grip op onbegrip. Deze samenwerking moet aansluiten bij ten minste één van de werkpakketten. Ook wordt er de mogelijkheid geboden om tussentijds beleidsurgente, niet in de agenda opgenomen, vragen in te brengen die aansluiten bij één van de werkpakketten.

4 Inhoudelijke thema's en keuzes

De behoefte aan kennis die door het veld is benoemd is beschreven in de onderzoeksagenda (Trimbos-instituut, 2021). Deze behoeftes zijn aangevuld en geactualiseerd met veldraadplegingen. Het programma wordt gevormd rondom vijf werkpakketten die in de volgende secties verder worden toegelicht.

1. Kwetsbare spelers, spelkenmerken en speelgedrag

Kwetsbare spelers kunnen mensen zijn die behoren tot een groep met een verhoogd risico op het ontwikkelen van een kansspelsverslaving of problematisch gokgedrag. Kwetsbare groepen lopen een verhoogd risico op kansspelsgerelateerde schade. Het gaat hierbij om jongeren, mensen met een licht verstandelijke beperking, mensen met een migratieachtergrond, ouderen, delinquenten, mensen waarbij er sprake is van andere psychiatrische problematiek en mensen met een lage sociaal-economische positie. Daarnaast kunnen kwetsbare spelers mogelijk geïdentificeerd worden aan de hand van het vertonen van kenmerken van problematisch speelgedrag. Het is dus essentieel niet alleen kwetsbare groepen te herkennen, maar ook signalen van problematisch speelgedrag tijdig te identificeren.

Het is van belang te bepalen welke spelkenmerken en welk speelgedrag bijdragen aan het ontwikkelen van kansspelsgerelateerde schade, teneinde spelers gericht te kunnen beschermen tegen risicovolle spellen en op tijd te kunnen ingrijpen bij risicovol speelgedrag.

2. Predictie, risicofactoren, vroege signalering en preventie

De predictie en vroege signalering van potentieel problematisch gokgedrag kan bijdragen aan het voorkomen van kansspelsgerelateerde schade. Het is daarom onder andere essentieel om meer inzicht te krijgen in risicofactoren die bijdragen aan de ontwikkeling van kansspelsgerelateerde schade. Het identificeren van deze risicofactoren helpt namelijk symptoombestrijding bij interventie en behandeling te vermijden. Predictie en vroege signalering geven zowel hulpverleners als kansspel aanbieder de mogelijkheid om vroeg in de probleemontwikkeling in te grijpen. Het is wenselijk dat mensen die problemen door kansspelen ervaren, eerder gesignaleerd en gediagnosticeerd worden. De eerstelijnszorg, gemeentes, schuldhulpverlening en woningcorporaties zijn daarbij belangrijke partners om te betrekken. De vroege signalering vormt hiermee een brug naar de diagnostiek, interventie en behandeling.

3. Praktijk: Diagnostiek, interventie en behandeling

Naast een vroege signalering, is een goed diagnostisch instrument essentieel om de mate van kansspelsgerelateerde- en comorbide problematiek nauwkeurig in te schatten. Op basis van juiste diagnostiek kan de juiste interventie of behandelmethode gekozen worden.

Op het gebied van interventie zijn verschillende maatregelen beschikbaar, zoals inschrijving in het Cruks en het proactieve contact dat kanspel aanbieder leggen met spelers bij de detectie van risicovol gokgedrag. Toch blijven er open vragen over de effectiviteit en implementatie van interventies, waaronder de validiteit van de manieren om risicovol gedrag te meten, de rol van aanbieder bij de toeleiding naar zorg en de nazorg na een interventie of behandeling.

Wat betreft behandeling zijn er diverse therapievormen en behandelstrategieën, zoals medicatie, cognitieve gedragstherapie en mindfulness. Een eenduidige behandelstrategie ontbreekt op dit moment, maar is in ontwikkeling. Sommige bestaande behandelstrategieën laten positieve effecten op het verminderen van gokgedrag zien, maar er is ook behoefte aan innovatieve manieren van behandelen. In het bijzonder is er meer inzicht nodig in comorbide problematiek, aangepaste behandelprotocollen voor mensen met een verstandelijke beperking en de inzet van ervaringsdeskundigen. Daarnaast blijft het identificeren van goede indicatoren voor behandel succes een belangrijk aandachtspunt.

4. Ervaringsdeskundigheid, participatie en het sociale domein

Het is voor mensen die problemen door kansspelen ervaren van belang dat vraagstukken worden benaderd vanuit het sociaal maatschappelijke perspectief. Er is groeiende aandacht voor participatie van cliënten en hun naasten in zorg en onderzoek. Veel instellingen voor psychische zorg ervaren deze participatie als een belangrijke aanvulling op hun kerntaken op het vlak van het klinisch herstel (behandeling van de stoornis), functioneel herstel (verbeteren van psychische functies, zoals programma's voor cognitieve rehabilitatie) en persoonlijk herstel (zingeving). Ook in het onderzoek laten cliënten hun stem horen. Organisaties van cliënten en naasten worden sterke partners in het opzetten en uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek. In dit programma willen we deze tendens nadrukkelijk blijven stimuleren en positioneren. Het gaat hier om het vertalen van ervaringskennis in oplossingen voor mensen die in de toekomst wellicht problemen ervaren. Concreet zijn er binnen het veld van kansspelsverslaving meerdere vragen rondom ervaringsdeskundigheid en participatie nog onbeantwoord. Een voorbeeld hiervan is hoe er invulling wordt gegeven aan de rol van ervaringsdeskundigheid in het vormgeven van de zorgplicht door kansspel aanbieder. Naast dat er door het gehele programma aandacht wordt gevraagd voor participatie, is dit werkpakket dus specifiek gericht op het beantwoorden van vraagstukken vanuit het perspectief van ervaringsdeskundigen, naasten en het sociale domein.

5. Overkoepelende kennisinfrastructuur

Om de doelen van dit programma te bereiken is het nodig om een verbeterde samenwerking, duurzame infrastructuur en netwerkvorming te realiseren. Hierom is ervoor gekozen om werkpakketten 1 t/m 3 hun uitwerking te geven binnen langlopende consortia. Hierbij zal multidisciplinariteit binnen de consortia en intensief contact tussen de verschillende consortia leiden tot het versterken van de kennisinfrastructuur. In aanvulling op deze thematische consortia zal er ook een overkoepelend consortium gevormd worden. Dit consortium heeft de rol om de verbinding tussen de thematische consortia te verbeteren en stuurt aan op het over en weer gebruiken van de bevindingen. Ook draagt het overkoepelende consortium er zorg voor dat gezamenlijke bevindingen richting beleid gebracht kunnen worden. Op deze manieren zet het programma zich in om kennis langdurig en blijvend verder te brengen.

Naast de bovengenoemde activiteiten, zijn er thema-overstijgende onderwerpen waar alle consortia aan kunnen bijdragen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om:

- Het beschermen van jongeren;
- het gebruiken van spelers- en speldata;
- het onderzoeken van productkenmerken en spelinnovaties;
- het analyseren van contextfactoren zoals reclame en internetgebruik;
- het bestuderen van beleid en het maatschappelijk kosten-baten debat;
- het uitvoeren van epidemiologisch onderzoek;
- het in kaart brengen van interacties tussen gebruikers en hun bredere context.

Binnen de consortia blijft nadrukkelijk ruimte bestaan voor eigen invulling zodat creatieve oplossingen kunnen ontstaan.

5 Communicatie- en implementatieplan

ZonMw werkt aan goede gezondheid voor iedereen. Daarvoor is het belangrijk dat de opbrengsten van een programma en haar projecten wetenschappelijke en maatschappelijke impact realiseren. Het impactbeleid van ZonMw is gericht op het stimuleren van kennisbenutting in (zorg)praktijk, onderwijs, beleid en verder onderzoek. ZonMw heeft vier productieve interacties vastgesteld die de kans op succesvolle kennisbenutting bevorderen en daarmee de impact vergroten. Dit zijn:

- Samenwerking met relevante stakeholders
- Oplevering van bruikbare (kennis)producten
- Verspreidings- en implementatieactiviteiten
- Cofinanciering

Zowel op programmaniveau als op het niveau van de projecten zal nadrukkelijk aandacht besteed worden aan deze vier productieve interacties. Om de maatschappelijke impact van het onderzoek te vergroten, worden ervaringsdeskundigen actief bij het programma betrokken (zie werkpakket 4: Ervaringsdeskundigheid, participatie en het sociaal domein).

Voor dit programma wordt een concreet communicatie- en implementatieplan (CIP) opgesteld. Hierin zullen de acties rondom communicatie, implementatie en impact gedurende de looptijd van het programma in samenwerking met relevante stakeholders verder worden uitgewerkt. Dit CIP zal elk jaar worden geactualiseerd. Daardoor kunnen de activiteiten goed toegespitst worden op wat er op dat moment relevant is. Binnen dit CIP betrekken wij ook de projecten die zijn gehonoreerd en uitgevoerd in het eerste programma Preventie van Kansspelslaving. Zodat de resultaten vanuit deze projecten effectief worden verspreid en verdere toepassing kunnen vinden in de praktijk.

Veel communicatie- en implementatieactiviteiten in dit programma zullen belegd worden bij de te honoreren projecten. Dit betekent dat de projecten een centrale rol hebben in het verder verspreiden van de uitkomsten. Daarnaast zet ZonMw waar nodig aanvullend de eigen reguliere communicatiekanalen in. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de website, nieuwsbrieven en social media kanalen. De focus van communicatieactiviteiten zal gedurende het programma verschuiven van de uitvoering van het programma naar het verder brengen van de resultaten van het programma, samen met, en voor diverse doelgroepen. Er zal hierbij nadrukkelijk aandacht zijn voor het vergroten van de bewustwording over kansspelgerelateerde problematiek en preventie.

Om de impact van het programma en de projecten te vergroten, zullen tijdens de looptijd, waar relevant, projectleidersbijeenkomsten en netwerkbijsamenkomsten gehouden worden om de synergie te vergroten. Ook is het mogelijk dat er bijsamenkomsten georganiseerd worden om bijvoorbeeld consortiavorming te stimuleren, of om het veld over subsidieoproepen te informeren.

Dit programma vraagt een internationale benadering. Het onderzoeksveld in Nederland is nog beginnend en in verschillende landen zijn online kansspelen al eerder gelegaliseerd, waardoor er zowel op beleid- als onderzoeksgebied veel geleerd kan worden. Om internationale banden te versterken neemt het programmateam actief deel aan nationale en internationale congressen en worden oproepstukken zodanig geschreven dat internationale partners kunnen aanhaken bij projecten.

6 Management en organisatie

6.1 Organisatiestructuur

Programmacommissie

Voor de uitvoering van het programma stelt het bestuur van ZonMw een onafhankelijke commissie in. De programmacommissie heeft gezamenlijk kennis en ervaring van praktijk, beleid, onderwijs, sociaal domein, implementatie en onderzoek met betrekking tot kansspelverslaving. Ook een ervaringsdeskundige maakt deel uit van de commissie. Daarnaast zal binnen de commissie ook expertise rondom suïcidepreventie vertegenwoordigd zijn. Tot slot kan de Ksa, en indien van toepassing JenV en/of VWS, als waarnemer (zonder stemrecht) deelnemen aan de commissie. De rol en taken van de programmacommissie zijn - onder eindverantwoordelijkheid van ZonMw - als volgt:

- Advies uitbrengen over de uitvoering van het programmavoorstel.
- Zorgdragen voor programmering: sturing geven aan de koers en positionering van het programma en zorgen voor verbinding tussen de pijlers.
- Signaleren van maatschappelijke en beleidsmatige ontwikkelingen relevant voor het programma en advies uitbrengen over aansluiting daarop.
- Advies uitbrengen bij het opstellen van subsidieoproepen, de beoordeling en toekenning van subsidieaanvragen en de monitoring van de projectvoortgang.
- Advies uitbrengen over en het leveren van een bijdrage aan de communicatie over (de opbrengsten van) het programma.
- Bijdrage leveren aan de zelfevaluatie van het programma.

De commissieleden worden op persoonlijke titel aangesteld. Bij de samenstelling van de programmacommissie wordt rekening gehouden met de 'Code omgang met persoonlijke belangen'. De programmacommissie wordt door het ZonMw-bureau ondersteund. Indien een subsidieronde specifieke expertise vergt die onvoldoende beschikbaar is bij de leden van de programmacommissie, kan besloten worden tot het instellen van een subcommissie of beoordelingswerkgroep, of tot het eenmalig toevoegen van een ad hoc commissielid. Bij subsidierondes in samenwerking met andere ZonMw-programma's of andere fondsen, zal afstemming plaatsvinden hoe de beoordelingsprocedures op elkaar kunnen worden afgestemd passend bij de beide partijen, en hoe commissies elkaar kunnen versterken.

Afstemming ZonMw-Ksa

Een waarnemer van de Ksa wordt uitgenodigd voor de vergaderingen van de programmacommissie. ZonMw informeert de Ksa over de voortgang van het programma in tussentijds overleg. De programmatekst is geschreven als een kader waaraan jaarlijks, in overleg met de waarnemer(s) van de Ksa, een specifiekere invulling gegeven kan worden afhankelijk van zich voordoende ontwikkelingen. Daarnaast heeft de Ksa de ruimte om beleidsprioriteiten op te brengen, welke ZonMw vertaalt naar opdrachten.

Beoordelingsprocedure

Voor dit programma maakt ZonMw in principe gebruik van de standaardprocedures van ZonMw voor het indienen en beoordelen van projectvoorstellen. Deze zijn beschreven in de brochure 'Procedures ZonMw', te downloaden op www.zonmw.nl.

Daarnaast worden er bij elke subsidieronde voorwaarden benoemd in de subsidieoproepen. De tekst van de oproep is leidend. Het programma kent open subsidierondes waarbij elke organisatie, die aan de gestelde voorwaarden denkt te kunnen voldoen, een projectidee of aanvraag mag indienen. Ook kunnen er gerichte oproepen zijn waarbij vooraf bepaald wordt welke organisaties (in concurrentie) een uitnodiging ontvangen om voor een bepaald onderdeel een aanvraag in te dienen. Bij het merendeel van de subsidierondes worden ook ervaringsdeskundigen betrokken bij de beoordeling van de relevantie van onderzoekvoorstellen. Tot slot worden projectvoorstellen ook beoordeeld op aspecten zoals beschreven in hoofdstuk 6.4 (randvoorwaarden), met betrekking tot bijvoorbeeld participatie van cliënten, gender en implementatie.

Voortgangsbewaking en evaluatie

De voortgang en uitkomsten van lopende en afgeronde projecten worden beoordeeld conform de ZonMw-systematiek met behulp van voortgangs- en eindrapportages. Afhankelijk van de grootte en looptijd van een project, betekent dit dat er halverwege de projectperiode een voortgangsverslag opgevraagd wordt. Eventueel kan bij langlopende periodiek om een voortgangsverslag gevraagd worden. De voortgangsverslagen stellen de programmacommissie en ZonMw in staat de voortgang te bewaken, eventueel aanvullende vragen te stellen bij onduidelijkheden en waar nodig projecten bij te sturen. Daarbij wordt vooral beoordeeld of een project op schema ligt uitgaande van het oorspronkelijke projectvoorstel en eventueel door ZonMw goedgekeurde tussentijdse wijzigingen. Ook wordt gelet op de beantwoording van de oorspronkelijke vraagstelling en op de haalbaarheid van de doelstellingen.

Hoofdstuk 7 beschrijft de evaluatie van het programma.

6.2 Plan van aanpak

Gegeven het beschikbare programmabudget en de looptijd van het programma zal er uitgebreid aandacht besteed moeten worden aan de prioritering van de thema's en de planning van subsidierondes. Het is daarbij belangrijk rekening te houden met wat juridisch en praktisch mogelijk is, omdat de toegang tot data van kansspelaanbieders en de positie en rol van onderzoekers hierin belangrijke punten van discussie blijven.

ZonMw kan zowel opdrachten als subsidies uitzetten voor het bereiken van de programmadoelstellingen. Per subsidieronde wordt er een keuze gemaakt voor het subsidie-instrument dat het beste past bij de inhoudelijke doelen. Hieronder vallen:

- Langlopende consortia
- Kennis in praktijk
- Fellowships

Langlopende consortia

Om de programmadoelen te verwezenlijken, biedt het programma ruimte aan een beperkt aantal langlopende consortia. Hiermee kan meer inzicht worden verkregen over bijvoorbeeld de lange termijn effecten van een behandeling of preventiestrategie. Ook kan gedacht worden aan onderzoek naar het gunstig beïnvloeden van terugvalpreventie of cohortonderzoek.

Vereisten aan de uitgewerkte aanvragen zijn in ieder geval:

- Een integrale, multidisciplinaire samenwerking ligt aan het onderzoek ten grondslag in de vorm van een consortium. In deze consortia zijn zoveel mogelijk partijen uit de samenleving (bijvoorbeeld scholen, werkgevers of beleidsmakers), praktijk en onderzoek vertegenwoordigd.
- De consortia richten zich op zowel lange termijn projecten als ook projecten waarvan het resultaat op korte termijn, bijvoorbeeld binnen 1 jaar, behaald kan worden.
- Voorstellen voor longitudinaal cohortonderzoek kunnen worden ingediend.
- Er is een aanwijsbare rol van cliënten(vertegenwoordiging) in de consortia. Hiervoor dienen middelen in de begroting gereserveerd te worden.
- Een gefaseerde opzet om te komen tot een implementatieplan op basis van de onderzoeksbevindingen is toegevoegd aan de aanvraag.

De consortia zullen zowel kort- als langlopende, en werkpakket overstijgende projecten uitvoeren. Hier wordt nadrukkelijk ook ruimte open gelaten voor de consortia om gedurende de looptijd zelf verder invulling te geven aan de projecten.

Het vormen van de consortia zal plaatsvinden aan de hand van een collaboratieve workshop methode. Het is uiteindelijk de bedoeling dat de verschillende consortia samen zullen werken in een overkoepelend consortium.

Kennis in praktijk

Deze projecten worden vormgegeven in een samenwerkingsverband waarbij praktijk en het sociale domein centraal staan. Daarbij dient er een duidelijke rol van cliënten(vertegenwoordiging) te zijn. Alle projecten zijn gericht op de implementatie van kennis en zullen een looptijd van ongeveer 2 jaar hebben. Afhankelijk van het onderwerp wordt cofinanciering vereist.

Fellowships

Het betreft hier persoonlijke subsidies, beoogd voor onderzoekers en/of professionals werkzaam in de zorg. Het gaat daarbij om mensen die nieuwe, creatieve en grensverleggende ideeën hebben om de zorg aan cliënten te verbeteren, hun regiefunctie te versterken en/of kostenbeheersing te realiseren. Twee soorten fellowships zijn mogelijk, welke een looptijd van 2 tot 3 jaar zullen hebben:

- **Onderzoeksfellows:** Dit betreft (postdoc) wetenschappers die reeds onderzoek doen of gedaan hebben naar (kansspel)verslaving-gerelateerde onderwerpen, die de kans krijgen om (bijna) voltijds innovatieve wetenschappelijke ideeën uit te werken. Zij zorgen voor vernieuwend onderzoek.
- **Praktijkfellows:** Hier gaat het om professionals en behandelaren werkzaam in de zorg of het sociale domein, die parttime onderzoek willen verrichten naar een vernieuwend, grensverleggend idee of product. Het doel hiervan is professionals met creatieve ideeën actief te betrekken bij de wetenschap. De praktijkfellows vormen op deze wijze een brug tussen praktijk en wetenschap.

De fellows zullen voor de looptijd van hun project aanhaken bij de langlopende consortia. Individuele onderzoekers en professionals werkzaam in de zorg worden uitgenodigd om vernieuwende voorstellen in te dienen. Deze subsidies zijn persoonsgebonden. Aanvragen gaan vergezeld van een relevant CV. Participatie met ervaringsdeskundigen maakt, waar relevant, onderdeel uit van de aanvraag. Het programma zal de fellows ondersteunen met een of meerdere netwerkactiviteiten.

Opdrachten

Incidenteel worden er, middels opdrachten, vraagstukken uitgezet met beleidsprioriteit. Deze vraagstukken hebben bijvoorbeeld als doel de Kansspelautoriteit te ondersteunen in het ontwikkelen en doorvoeren van beleid.

6.3 Randvoorwaarden en beoordelingscriteria

ZonMw heeft een aantal randvoorwaarden die van toepassing zijn op de vorming en invulling alle werkpakketten. Daarnaast zijn er beoordelingscriteria gebaseerd op de prioriteiten en doelstellingen van het onderzoeksprogramma. ZonMw waakt er bij de samenstelling van programmacommissies voor dat er voldoende deskundigheid hierover aanwezig is. Per subsidieronde wordt nagegaan welke beoordelingscriteria van toepassing zijn of waar goed gemotiveerd van afgeweken mag worden. De randvoorwaarden en beoordelingscriteria zullen meegenomen worden in de evaluatie van het programma.

6.3.1 Randvoorwaarden

Open Access publiceren

Alle publicaties uit door ZonMw gesubsidieerd onderzoek moet Open Access gepubliceerd worden, gedeponeerd worden in het European PMC repository en ingediend worden bij ZonMw als opgeleverd product.

Datamanagement en FAIR data

Goed datamanagement is een vast onderdeel van ieder project van ZonMw. Zo worden data herbruikbaar voor het verifiëren van projectresultaten, vervolgonderzoek en de onderbouwing van beleid. Door de FAIR-principes (Findable, Accessible, Interoperable en Reusable) toe te passen, worden data bruikbaar voor mensen én voor computers.

Diversiteit

Er wordt gekeken naar hoe er aandacht wordt besteed aan diversiteit en differentiatie van de doelgroep naar kenmerken zoals sekse en gender, leeftijd, sociaaleconomische situatie, opleidingsniveau, migratie- en culturele achtergrond en seksuele diversiteit, waar relevant voor de thematiek van de projecten.

6.3.2 Beoordelingscriteria

Faciliteren en stimuleren van verspreiding en toepassing van kennis

Projecten die ZonMw financiert moeten impact hebben. Nieuwe kennis en kunde moet gebruikt worden in verder onderzoek, praktijk, beleid, onderwijs. Kennis wordt vooral toepasbaar en toegepast in het onderwijs indien deze kennis tot stand komt in wisselwerking tussen onderzoek, onderwijs en praktijk. Het programma zet actief in op het verspreiden en toepassen van kennis door:

- Het vergroten van de implementatiekansen van kennis.
- Het ontwikkelen van een eigen verspreidings- en implementatieplan voor elk project.

Zowel wetenschappers als behandelaren hebben een belangrijke rol in snelle en effectieve implementatie van onderzoeksbevindingen. Uitgangspunt hierbij is dat alle betrokkenen gezamenlijk de gehele kenniscyclus doorlopen: van het agenderen van kennis naar het ontwikkelen, bundelen, verspreiden en toepassen van kennis. Het programma zal deze kenniscyclus dan ook centraal stellen in al haar communicatie- en implementatieactiviteiten en het vloeiende verloop van deze cyclus helpen bevorderen.

Om de kans op implementatie van kennis te vergroten, is een goede voorbereiding belangrijk. Daarom is er vanaf de eerste programmafase aandacht voor communicatie en implementatie. Ook wordt hierop ingezet al bij de start van de projecten. Het doel hiervan is om goede voorwaarden te scheppen en daarmee de kans op implementatie van kennis in een later stadium te vergroten en. In alle projecten zal daarom aandacht zijn voor het volgende:

Samenwerking met eindgebruiker

Een goede samenwerking tussen onderzoekers, zorgaanbieders en professionals vergroot de kans dat onderzoeksprojecten kennis en producten opleveren die toepasbaar zijn in de praktijk. Behandeling, opleiding en onderzoek dienen hand in hand te gaan, niet alleen in academische centra maar juist ook in de eerste en/of tweede lijn en het sociale domein.

Cofinanciering

Om de betrokkenheid van eindgebruikers te vergroten, is bij een deel van de onderzoeksprojecten een eigen financiële bijdrage (cofinanciering) verplicht. De verwachting is dat cofinanciering de kans op benutting van de kennis in de praktijk aanzienlijk zal vergroten.

Kennis en producten dienen vindbaar en overdraagbaar te zijn

Belangrijke voorwaarde voor benutting van kennis is dat deze vindbaar en overdraagbaar is. Het programma investeert daarom in dit aspect, onder andere door projectleiders te stimuleren om hun kennis via de bestaande landelijke netwerken te verspreiden.

Elk project een eigen verspreidings- en implementatieplan

Het daadwerkelijk toepassen van nieuwe kennis in de praktijk vraagt vaak om een planmatige aanpak en een gedegen voorbereiding. ZonMw vraagt daarom alle projectleiders een verspreidings- en implementatieplan op te stellen. Hierin staat beschreven wat precies geïmplementeerd wordt volgens welke implementatiestrategieën. Van belang is dat de partijen die met de innovatie aan de slag gaan, ook wat betreft de implementatie het voortouw nemen.

Bescherming van jongeren

Ondanks dat diversiteit van belang is, is de doelgroep 'jongeren' programmabreed een prioriteit. Het – waar relevant – includeren van jongeren in de onderzoekspopulatie wordt gestimuleerd.

Jonge mensen ervaren eerder (financiële) schade door kansspelen; hun hersenen zijn nog in ontwikkeling, wat invloed heeft op hun impulscontrole. Daarnaast is het van belang dat psychische aandoeningen vaak vroeg in het leven ontstaan, naar schatting ongeveer 75% in de eerste 25 levensjaren. Sommige van deze aandoeningen zijn ook van invloed op of risicofactoren voor het

ontstaan van verslavingsproblematiek. Dat maakt het van belang na te gaan hoe de zorg voor de specifieke groep adolescenten het best kan worden ingericht.

Om te realiseren dat de projecten ook resultaten opleveren die toepasbaar zijn op jongeren (adolescenten) wordt structureel bij de opzet, uitvoering, analyse, conclusies en publicaties gedifferentieerd voor jongeren. Afwijken hiervan dient gemotiveerd te worden.

Participatie en versterking van eigen regie van cliënten en hun naasten

Projecten die binnen het programma gefinancierd worden, dienen aan te geven op welke wijze zij bijdragen aan een betere positie van cliënten en/of hun naasten, zowel binnen de zorgverlening als binnen het eigen onderzoek/project. Acties die daarbij ingezet worden, zijn:

- De vraag en behoeften van mensen met problemen door kansspelen staan altijd centraal. Voor de afzonderlijke projecten geldt dat deze antwoord moeten geven op de vraag:
 - In welke mate sluit het project aan op de vragen en behoeften van cliënten en hun omgeving?
 - In welke mate draagt het project bij aan de versterking van de eigen regie van cliënten en hun omgeving?
- In elk consortium en onderzoeksvoorstel dient de rol van de cliënt(vertegenwoordiger) expliciet te worden benoemd en begroot.

In uitzonderlijke voorstellen waarbij dit – naar het oordeel van de indiener – niet mogelijk is, dient dit overtuigend te worden beargumenteerd.

6.4 Risico's

Vanaf 1 april 2021 is de Wet Koa werking getreden. Daarbij zijn de aanbieders van risicovolle kansspelen (speelcasino's, kansspelautomaten en online kansspelen) verplicht om bij te dragen aan het Vpf. De bijdrage aan het fonds loopt via een geoormerkt deel van de kansspelheffing. Het ZonMw-programma Preventie Kansspelsverslaving wordt gefinancierd uit het Vpf.

Het mogelijk maken van online kansspelen en het toestaan van reclame daarvoor is een politiek besluit geweest, waarbij de maatschappij te maken krijgt met de gevolgen. Gezien deze situatie, is de bijdrage van ZonMw gericht op het leveren van kennis en inzicht in hoe de nadelige gevolgen zoveel mogelijk beperkt kunnen worden door onderzoek naar kansspelsverslaving en de preventie daarvan mogelijk te maken. Mogelijk draagt het programma ook bij aan het (toekomstig scherper) reguleren van online kansspelen, op basis van kennis over verslavende elementen van de online kansspelen. Dit programma past daarmee ook in een bredere lijn van programmering over verslavingsthematiek bij ZonMw.

Voor het beantwoorden van verschillende vraagstukken is het van belang dat projecten toegang hebben tot spelersdata die wordt verzameld door kansspel aanbieders. De Ksa beheert de controledatabank waarmee zij toezicht houdt; het delen van deze data voor onderzoeksdoeleinden is voornamelijk niet toegestaan.

Het onderzoeksveld rondom kansspelsverslaving is in Nederland beperkt. Dit zorgt voor overlappende rollen voor onderzoekers. Zij kunnen bij meerdere aanvragen betrokken zijn, maar ook een adviserende rol vervullen voor zowel de Ksa als ZonMw. Het is belangrijk om bij ieder overleg deze rollen open te bespreken en zuiver te houden.

7 Evaluatie: tussentijdse- en eindevaluatie

In de loop van 2028 vindt een voortgangsrapportage plaats, op basis waarvan afspraken gemaakt worden over de financiering voor de resterende drie jaar van het programma. Daarbij zal ZonMw verslag doen van behaalde resultaten tot dan toe, zowel met betrekking tot lopende projecten als tot zaken als cliëntenparticipatie en communicatie. Ook zal gekeken worden naar de output vanuit het eerste programma Preventie van kansspelsverslaving.

De eindevaluatie volgt in 2030. De evaluatie zal zowel op proces zijn, als op het inzichtelijk maken van de opbrengsten van het programma per werkpakket. De procesevaluatie toetst de gekozen wijze waarop het proces is begeleid in relatie tot de programmadoelstellingen. In de evaluatie van de opbrengsten zal meegenomen worden wat de projecten bijgedragen hebben aan de programmadoelstellingen en een doorkijk geven naar de maatschappelijke en wetenschappelijke impact van het programma. Afhankelijk van de koers van het programma, zullen accenten in de evaluatie verder worden gespecificeerd.

Scan de
QR-code voor meer
informatie

www.zonmw.nl

MET KENNIS WERKEN AAN EEN GOEDE GEZONDHEID VOOR IEDEREEN

ZonMw
Laan van Nieuw Oost-Indië 334
2593 CE Den Haag
Telefoon 070 349 51 11
info@zonmw.nl